

**UWAGI POLSKIEJ IZBY GOSPODARCZEJ ZAAWANSOWANYCH TECHNOLOGII
DOTYCZĄCE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH
PROGRAMU FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ROZWOJU SPOŁECZNEGO (FERS)**

POLITECHNIKA WARSZAWSKA

1. W tytułach dwóch celów szczegółowych (CS) tj. CS e) i g) - Oś I Lepsze polityki dla rozwoju społecznego pojawia się potrzeba wspierania „umiejętności w zakresie przedsiębiorczości”. Niestety w żadnym z opisów działań przewidzianych w ramach tych celów nie pojawiły się działania związane z tym zakresem. Proponujemy uzupełnienie w jednym lub obu celach np. poprzez bezpośrednie dodanie działania „podnoszenie kompetencji w zakresie przedsiębiorczości”.

2. W ramach Oś VI Innowacje społeczne działanie 2. Mikro-innowacje w ramach ścieżki „akceleracja” przewidziano następujące aktywności:

rozwińnięcie mikro-innowacji z wykorzystaniem różnych procesów w zależności od charakteru innowacji i jej stopnia gotowości do wykorzystania na szerszą skalę. Może na przykład przewidywać dopracowanie pomysłu i jego ponowny test, w tym z udziałem zewnętrznych podmiotów, finansowanie funkcjonowania instytucji, której założenia modelowe opracowano wcześniej, przygotowanie potencjalnych użytkowników do wprowadzenia do ich praktyki nowych rozwiązań lub doradztwo w zakresie szerszego stosowania. (s. 241)

W Naszej opinii tak przewidziane działania będą powielały aktywności przewidziane w ścieżce pierwszej „preinkubacja-inkubacja”. Działania dotyczące „akceleracji” powinny stanowić istotny krok do upowszechnienia sprawdzonych w pierwszym etapie rozwiązań. Dlatego też powinno się w ramach niego przewidzieć przede wszystkim finansowanie działań związanych z wdrażaniem rozwiązania poza pierwotnym regionem lub obszarem społecznym, promocję, finansowanie pozyskiwania i szkolenia partnerów itp. Działania te przewidziane są w działaniu 4 „Skalowanie”.

3. W ramach działania 3. Rozwój ekosystemu innowacji społecznych (Oś VI Innowacje społeczne) wnioskujemy o włączenie „ekosystemu innowacji społecznych” do szerszego ekosystemu ośrodków innowacji m.in. poprzez przewidzenie konieczności posiadania akredytacji rozwijanych przez Departament Innowacji Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii. W innym przypadku istnieje zagrożenie budowania dwóch równoległych, ale nie połączonych ścieżek wspierania nowych pomysłów, które będą albo ze sobą konkurowały lub nie będą miały o sobie wiedzy. Tak jak ma to miejsce w obecnej perspektywie

POLITECHNIKA WROCŁAWSKA

Oś V Szkolnictwo wyższe i nauka

Strony 232,233,234,235

Działanie 1. Rozwój kwalifikacji i kompetencji studentów

- umożliwienie studentom uczestnictwa w prestiżowych konferencjach krajowych i zagranicznych,
- poszerzenie oferty kierunków studiów inżynierskich dla studentów,
- atrakcyjna oferta staży,
- wymiana studentów między uczelniami,
- finansowania działań tutoringowych,
- możliwość zakupu w ramach projektu infrastruktury obliczeniowej ,
- możliwość dofinansowania studenckich projektów badawczo -rozwojowych.

Działanie 4. Rozwój kwalifikacji i kompetencji doktorantów:

- umożliwienie wypłacania młodym doktorantom (np. do 35 roku życia) stypendium badawczego,

Działanie 5. Dostosowanie oferty dydaktycznej uczelni do potrzeb gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa:

- zwiększenie udziału przemysłu/firm w projekcie,
- uruchamianie nowych/modyfikacja istniejących kierunków w zakresie cyberbezpieczeństwa, sztucznej inteligencji, uczenia maszynowego.

Działanie 10. Dostępne podmioty szkolnictwa wyższego i nauki:

- dostosowywanie treści materiałów edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (w zakresie WCAG).

Uzasadnienie :

- udział studentów w stażach, wizytach studyjnych oraz konferencjach zwiększa ich mobilność, podnosi atrakcyjność kształcenia oraz wzbogaca ofertę edukacyjną danego kierunku,
- zauważalne jest wysokie zainteresowanie studentów płatnymi stażami w firmach zewnętrznych, dofinansowanie programu stażowego umożliwi zdobycie pierwszego, cennego doświadczenia w pracy z firmą,
- zaangażowanie firm do projektu zwiększy ofertę staży dla studentów, które mogą być częścią programu studiów
- programy stypendialne dla doktorantów umożliwią prowadzenie prac badawczych,
- dostosowywanie materiałów dydaktycznych oraz przekazywanych treści do potrzeb osób niepełnosprawnych jest bardzo istotne, szczególnie dla studentów ze specjalnymi potrzebami.

UNIwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu

Proponowany program FERS w swych założeniach obszernie odnosi się do wyzwań z jakimi mierzą się dzisiaj uczelnie, uważam natomiast, że warto mocniej zaakcentować i wzmocnić następujące kwestie:

1. Rozszerzyć definicję trzeciej misji (która w proponowanej wersji programu przedstawiona jest jako edukacja osób dorosłych) do modelu, w którym jest ona postrzegana jako „zestaw działań uwzględniających tworzenie, wykorzystanie i aplikację wiedzy oraz innych zasobów uczelni na rzecz społeczeństwa, które są częścią integralną dwóch podstawowych misji uczelni, w duchu wymiany wiedzy z pozaakademickimi decydentami. Stanowi ona zatem realizację wprost założeń jej społecznej odpowiedzialności”(S. Cavallini)
2. W związku z powyższym, promować i zachęcać do realizacji na wszystkich poziomach nauczania projektów metodą uczenia się poprzez zaangażowanie (service-learning). Idea ta łączy edukację z zaangażowaniem społecznym, dzięki czemu studenci zdobywają wiedzę, kompetencje i doświadczenia powiązane z programem edukacyjnym, biorąc jednocześnie udział w społecznie użytecznych projektach, które mają realny wpływ na społeczność. Dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi, społecznymi i obywatelskimi, projekty te pozwalają studentom na praktyczne wykorzystanie teoretycznej wiedzy zdobytej podczas formalnej edukacji.
3. Promować i wspierać projekty i inicjatywy badawcze o wysokim stopniu oddziaływania społecznego realizowane w modelu partycypacyjnym z udziałem przedstawicieli społeczeństwa (community based participatory research, action research wraz z Living Labs i Science Shops jako metodą).
4. Promować rozwiązania włączające ekspertów zewnętrznych w procesy nauczania.
5. W kwestii rozwoju doskonałości dydaktycznej – odnieść się wprost do umiejętności popularyzacji i komunikowania nauki.
6. Rozwój kwalifikacji i kompetencji zarządczych w kierunku wdrażania kultury organizacyjnej promującej współpracę, wzajemne uczenie się, kolegalność i partycypacyjność.
7. W punktach dot. wyzwań rozwojowych zaakcentować idee zrównoważonego rozwoju.
8. Rozszerzyć kategorię grup docelowych o organizacje pozarządowe.
9. W dokumencie powołano się na Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych, a tym czasem w Polsce dokumentem wyższej rangi legislacyjnej jest Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych

ratyfikowana przez Polskę 6 września 2012 roku. Proponuję powoływać się na nią jako akt funkcjonujący ponad ustawami krajowymi.

10. Dokument, w punktach, w których odnosi się do standardów obsługi, powinien wprost powoływać się na standardy obsługi klientów, w tym klientów ze szczególnymi potrzebami.

11. W miejscach, gdzie mowa ogólnie o standardach, należy wprost wprowadzić zapis o standardach uniwersalnego projektowania produktów, usług i środowiska wynikających z Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

12. W przedsięwzięciach ponadnarodowych, transgranicznych etc. należy uwzględnić mechanizmy racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami i/lub innymi szczególnymi potrzebami. Dostrzegamy w części projektów międzynarodowych trudności w uczestnictwie osób z niepełnosprawnościami ze względu na ograniczone możliwości finansowania podróży z asystentem/ tłumaczem PJM lub w dostępie do technologii asystujących.

13. W przypadku kształcenia ustawicznego należy zapewnić osobom z niepełnosprawnościami dostęp do asystentów/ tłumaczy języka migowego oraz technologii asystujących. Obecnie jest to najmniej dostępna gałąź kształcenia zarówno ze względu na bariery architektoniczne miejsc, w których odbywają się zajęcia, jak i brak świadomości i wiedzy kadry dydaktycznej (lub kształcenia zawodowego) o metodach pracy dydaktycznej z osobami z różnymi niepełnosprawnościami, a także brak dostępu do asystentów wspomagających lub tłumaczy PJM/ tłumaczy-asystentów osób w spektrum autyzmu, tłumaczy-przewodników osób głuchoniewidomych.

14. Bardzo pozytywnym aspektem dokumentu jest wzmianka o deinstytucjonalizacji tzn. odejściu od dużych centralnych jednostek opiekuńczych jak domy pomocy społecznej na rzecz wsparcia w lokalnym środowisku osoby niepełnosprawnej. Warto wzmocnić w tej części aspekt wsparcia dla osoby zależnej lub z niepełnosprawnością i ich rodzin zapewnianego przy pomocy asystentów, w tym asystentów osobistych, dostępu do dostosowanych środków transportu oraz usług rehabilitacyjno-leczniczych.

15. W rozdziale poświęconym szkolnictwu wyższemu należy zwrócić uwagę, że problemem w dostępie do tego poziomu edukacji nie są wyłącznie bariery architektoniczne czy cyfrowe, ale brak jednolitych standardów zapewniania dostępności procesu kształcenia i prowadzenia działalności naukowo-badawczej osobom z niepełnosprawnościami. Komisja ds. Wyrównywania Szans Edukacyjnych przy KRASP we współpracy z Działem ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Jagiellońskiego opracowała i upowszechnia 7 zasad wsparcia edukacyjnego studentów i doktorantów z niepełnosprawności oraz modele wsparcia uczelni: minimum, standard oraz maximum. Warto odwołać się także do modeli zawartych w załączniku nr 12 do konkursu POWER „Uczelnia dostępna”. Mimo, że dotyczy on poprzednika FERS, powinien obowiązywać także w kolejnych programach, ponieważ zawiera katalog wytycznych, co powinna zapewniać uczelnia na poszczególnych etapach dostępności, by w pełni uwzględniać zasady uniwersalnego projektowania swoich usług edukacyjnych oraz środowiska akademickiego. Szkoły wyższe, podobnie jak inne instytucje publiczne, powinny być zobligowane do opracowania przejrzystych procedur zapewniania dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej w oparciu o zasady uniwersalnego projektowania.

16. W przypadku budowania kompetencji cyfrowych lub tworzenia jakichkolwiek produktów bądź usług cyfrowych dokument powinien wprost odnosić się o do zasad uniwersalnego projektowania oraz do aktualnych standardów WCAG (Web Content Accessibility Guideline). Dotyczy to zarówno znajomości tychże zasad lub standardów jako jedna z kluczowych kompetencji cyfrowych, jak i tworzenia w przedsięwzięciach obiektów dostępnych cyfrowo, w tym narzędzi do obsługi bonów, czy interaktywnych narzędzi wyboru ścieżki zawodowej przewidywanych w programie (czyli spełniających te zasady).

Ponadto mój zespół zaproponował także kilka uwag szczegółowych:

- Str. 51 Grupy docelowe w obszarze: „a) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej - Tak zdefiniowane grupy docelowe ograniczają dostęp

osobom z niepełnosprawnością z prawem do renty, ponieważ nie mogą one zarejestrować się w urzędzie pracy jako osoby bezrobotne, co ograniczy możliwość osób z niepełnosprawnościami ubiegania się o takie wsparcie.

- Str. 58 „Opracowanie i pilotaż koncepcji indywidualnych bonów na kształcenie ustawiczne w branżach kluczowych dla gospodarki” – bony te powinny uwzględniać także pokrycie dodatkowych kosztów wynikających z niepełnosprawności lub stanu zdrowia np. choroby przewlekłej, ciąży itp.

- Str. 67 „Opracowanie i wdrożenie modeli wsparcia dla kluczowych aktorów, jako metoda osiągnięcia równego traktowania kobiet i mężczyzn na rynku pracy - świadomy pracodawca, rozwijająca się liderka, aktywny ojciec”. Liczne badania potwierdzają, że to dyskryminacja systemowa stanowi główny problem, a kobiety chętniej niż mężczyźni podnoszą swoje kwalifikacje, także te zawodowe. Proponuję zmienić na „aktywna liderka, zaangażowany ojciec”. Wydaje się, że głównym celem w tym obszarze powinny być szkolenia dla osób zarządzających, w tym mężczyzn, jak nie dyskryminować, jak tworzyć wspierające rozwój wszystkich osób środowisko pracy. Szkolenia lub inne działania świadomościowe powinny obejmować m.in. takie aspekty jak: mikronierówności, dyskryminacja systemowa, przemoc symboliczna.

- S.236. podnoszenie kompetencji kadry związanych z podejmowaniem i obsługą studentów, doktorantów i kadry z zagranicy” – dodać - w tym w zakresie świadomości i ekspresji kulturowej i wielojęzyczności.

- S. 233 „Rozwój doskonałości dydaktycznej i naukowej podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Działania będą polegać na:

o rozwoju kwalifikacji i kompetencji kadry dydaktycznej i naukowej w zakresie kompetencji merytorycznych, przekrojowych, cyfrowych i informacyjnych, jak również w zakresie nowoczesnych metod dydaktycznych w tym popularyzacji nauki.

Warto mieć na uwadze konieczność elastycznego dostosowywania się do zmian wynikających np. z ograniczeń sanitarnych, czy wzmoczonego funkcjonowanie on-line – stosować elastyczne podejście w kwestii wskaźników, np. dopuszczając zmianę liczby uczestników fizycznych na liczbę wyprodukowanych materiałów filmowych i liczbę odstępów.

Mam nadzieję, że powyższe komentarze i rekomendacje okażą się przydatne w procesie konsultacji oraz kształtowaniu programu FERS i w będą uwzględnione w jego finalnej wersji.

POLITECHNIKA ŚLĄSKA

Lp.	Cześć Programu	Strona	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Propozycja zapisu (opcjonalnie)
1.	Oś V Szkolnictwo wyższe i nauka	233	Brak realizacji tzw. trzeciej misji uczelni m.in. kursów, szkoleń dla uczniów (dzieci i młodzieży) jako niestandardowych odbiorców szkolnictwa wyższego	Dzięki specjalnym programom kształcenia oraz realizacji działań dydaktycznych, kursów i szkoleń, uczelnie będą miały możliwość szerszego wyjścia z ofertą edukacyjną do odbiorców spoza środowiska akademickiego. Skierowanie działań do dzieci i młodzieży	
	8. Rozwój oferty uczelni w zakresie uczenia się osób dorosłych				

				upowszechni naukę i zachęci uczniów do dalszej nauki.	
2.	Oś V Szkolnictwo wyższe i nauka	233	Błędnie zostało podane sformułowanie studia doktoranckie:	Dotychczasowe studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia) zastąpiono kształceniem doktorantów w szkołach doktorskich.	Wspierane będzie lepsze dostosowanie kształcenia doktorantów w szkołach doktorskich
	4. Rozwój kwalifikacji i kompetencji doktorantów				
			<i>Wspierane będzie lepsze dostosowanie kształcenia na studiach doktoranckich (...)</i>		
3.	Oś V Szkolnictwo wyższe i nauka	240	Błędnie zostało podane sformułowanie studia doktoranckie:		
	Wskaźnik produktu				
			Wskaźnik produktu:		
			<i>liczba osób objętych wsparciem w ramach studiów doktoranckich</i>		
4.	Oś V Szkolnictwo wyższe i nauka	240	Błędnie zostało podane sformułowanie studia doktoranckie:		
	Wskaźniki rezultatów				
			Wskaźniki rezultatów:		
			<i>liczba osób które nabyły</i>		
			<i>kompetencje lub kwalifikacje</i>		
			<i>odpowiadające potrzebom</i>		
			<i>gospodarki i rynku pracy w</i>		

			<i>ramach studiów doktoranckich</i>		

POLSKA IZBA GOSPODARCZA ZAAWANSOWANYCH TECHNOLOGII IZTECH

Konieczność wprowadzenia instrumentów finansowania doskonalenia i certyfikacji kadr transformacji cyfrowej.

Oś I Lepsze polityki dla rozwoju społecznego

Cel szczegółowy b) w połączeniu z celem szczegółowym e

Wsparcie inicjatyw zapewniających zwiększenie kompetencji kadr dla transformacji cyfrowej przemysłu poprzez zapewnienie kompletności ofert kształcenia oraz opracowanie metodologii certyfikacji kształcenia. Takie działania mają na celu uzupełnienie oferty uczelni wyższych (Oś V Szkolnictwo wyższe i nauka, Cel szczegółowy f) o kursy/szkolenia/warsztaty realizowane przez inne podmioty tworząc kompleksowe rozwiązania dla rozwoju transformacji cyfrowej poprzez doskonalenie i certyfikację kadr. Jest to proces szerszy niż zdobywanie tzw. kompetencji cyfrowych. Wymaga połączenia umiejętności zarządzania przez kadrę kierowniczą, wymuszanych nowymi technologiami oraz wiedzy na temat technologii dotyczących np. robotyki, sztucznej inteligencji, analizy danych, cyberbezpieczeństwa. Oferta kształcenia musi być zróżnicowana zapewniając odpowiedni zakres kompetencji dla poszczególnych grup zawodowych np. dla kadry kierowniczej, informatyków czy też szeregowych pracowników. Zadanie takie będzie wymagało wsparcia instytucji niezależnych, które współpracując z instytucjami rynku pracy, przedsiębiorcami, samorządami i uczelniami wyższymi zapewnią dostępność kadr dla transformacji cyfrowej przemysłu. Transformacja cyfrowa jest mocno podkreślona zarówno w agendzie europejskiej, jak i krajowej (patrz koncepcja Nowej Polityki Przemysłowej). Od realizacji tego wyzwania zależy pozycja gospodarcza Polski.